

ล้วยคาคคะเนอึก่าเงินปอนดึจะลคคาล่ง จึ่น่าเงินปอนดึที่เป็่นเงินทุนสำรองจ่านวนหนึ่งซึ้อ “ทองคำ” เป็่นจ่านวนน้ำหนักระมาณ ๑ ล้านออนซ์ (๓๕ ล้านกรัม) ในราคากระมาณออนซ์ละ ๓๕ ดอลลาร์สหรัฐ มาเก็บไว้ที่ห้องนิรภัยของกระทรวงการคลังในพระบรมมหาราชวัง ซึ่ต่อมาราคาทองคำมีราคาสูงซึ่น รัฐบาลได้ดำเนินงานโดยใช้เงินปอนดึสเตอร์ลึงส่วนหนึ่งที่ฝากไว้ที่อังกฤษ ซึ่อทองคำในกรุงลอนดอนแล้วขนทองคำแท่งดังกล่าวเข้ามาเก็บไว้ในเมืองไทย และโอนเงินปอนดึสเตอร์ลึงจากกรุงลอนดอนไปสหรัฐอเมริกาเพื่อแลกเป็่นเงินดอลลาร์สหรัฐ และซึ่อทองคำแท่งฝากไว้ในสหรัฐอเมริกา ๒ คราว และยุบลอมเหรีญบาทที่เป็่นเงิน แล้วส่งเงินแท่งดังกล่าวนี้ไปขายในสหรัฐอเมริกาได้เป็่นมูลค่ากระมาณ ๙.๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐ

หลวงประดิษฐมนูธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง แสดงทองคำแท่งที่รัฐบาลได้ซื้อไว้ให้ผู้แทนหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ชม

ดังนั้น เมื่อสงครามมหาเอเชียบูรพาเกิดขึ้นในวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ รัฐบาลไทยจึงมีทุนสำรองเงินตราที่เป็นทองคำ ดอลลาร์สหรัฐและปอนดึสเตอร์ลึง ซึ่รวมแล้วเป็่นมูลค่ากระมาณรอยละ ๘๗ ของธนบัตรที่ออกใช้ในขณะนั้นกระมาณ ๒๗๕ ล้านบาทเศษ ส่วนที่เหลืออีกระอยละ ๑๓ เป็่นเหรีญเงินที่ยังตกค้างอยู่ที่กระทรวงการคลังมูลค่ากระมาณ ๓๕ ล้านบาท ด้วยการคาดการณ์ที่ถูกต้องของรัฐบาลครั้งนั้น

ทุนสำรองเงินตรา ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔			
ปอนดึสเตอร์ลึง	ทองคำในสหรัฐ	ทองคำในไทย	ดอลลาร์สหรัฐ
๒๑ ล้านปอนดึ	๕ ล้านเหรีญสหรัฐ	๑๐ ล้านปอนดึ	๒ ล้านเหรีญสหรัฐ

เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ขึ้นในทวีปยุโรป แม้ว่าผลของสงครามในระยะแรกจะไม่กระทบกระเทือนถึงประเทศไทยก็ตาม แต่รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการที่จะจัดตั้ง

ฐานทัพเรือเพิร์ลฮาร์เบอร์ของสหรัฐอเมริกาถูกโจมตีด้วยตอร์ปิโดญี่ปุ่น เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔

ธนาคารกลาง เพื่อดูแลระบบเศรษฐกิจและเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ ดังนั้นรัฐบาลจึงเตรียมการจัดตั้งธนาคารขึ้น โดยเริ่มจัดตั้ง “สำนักงานธนาคารชาติ” ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ และเปิดดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ มีฐานะเป็นส่วนราชการ สังกัดกระทรวงการคลัง ต่อมาในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้ตราพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินเนื่องจากความจำเป็นของสงครามมหาเอเชียบูรพา และการที่ประเทศไทยต้องจำยอมเข้าร่วมเป็นสัมพันธมิตรกับประเทศญี่ปุ่น ได้มีผลกระทบกระเทือนต่อการเงินของประเทศในขณะนั้นและภายหลังเป็นอย่างมาก กล่าวคือ การติดต่อกับค้าขายกับต่างประเทศต้องหยุดชะงักลง ทุนสำรองเงินตราที่เก็บไว้ในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาก็ถูกกักกัน การ อันเป็นผลทำให้เสถียรภาพเงินบาทอยู่ในสภาพไม่มั่นคง

วันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ กองทัพญี่ปุ่นเปิดฉากโจมตีฐานทัพอากาศเพิร์ลฮาร์เบอร์ของสหรัฐอเมริกาในมหาสมุทรแปซิฟิก เกาะฮอกไกโด และเมืองโคดาบารูทางเหนือของมลายูอย่างรุนแรงและฉับพลันโดยมิได้ประกาศสงครามล่วงหน้า เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้สงครามโลกครั้งที่ ๒ แผ่ขยายเข้ามาในทวีปเอเชียจนกลายเป็นสงครามมหาเอเชียบูรพา วันถัดมา กองทัพญี่ปุ่นยกกำลังเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยทางชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก และทางใต้ เพื่ออาศัยเป็นฐานทัพอากาศของประเทศข้างเคียงที่เป็นอาณานิคมของชาติคู่สงคราม ในเวลาเดียวกันเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทยได้เจรจากับรัฐบาลขอให้กองทัพญี่ปุ่นยাত্রาทัพผ่านประเทศ โดยรับรองจะเคารพเอกราชและอธิปไตยของไทย รัฐบาลพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่สามารถเลือกปฏิบัติเป็นอย่างอื่นได้ จึงต้องยินยอมตามคำขอ

ดังนั้นในวันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ จึงได้มีการลงนามใน กติกาสัญญาพันธมิตรระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทำให้ประเทศไทยต้องเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นในสงคราม ต่อมาฝ่ายสัมพันธมิตรได้ส่งเครื่องบินมาทิ้งระเบิดในประเทศไทย

พ.ศ. ๒๔๘๕

หลังจากญี่ปุ่นตั้งฐานทัพในประเทศไทย ได้เสนอให้รัฐบาลไทยปรับปรุงค่าแลกเปลี่ยนของเงินทั้งสองประเทศใหม่ โดยกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน ๑๐๐ บาท ต่อ ๑๐๐ เยน ซึ่งเป็นการกำหนดค่าเงินบาทให้ต่ำกว่าความเป็นจริง ส่วนการชำระเงินระหว่างสองประเทศให้ชำระด้วยเงินเยน ซึ่งรัฐบาลจำต้องยอมรับโดยปริยาย เพราะภาวะสงครามขณะนั้นบังคับให้มีการค้าขายติดต่อกับประเทศอื่นได้อีกเว้นแต่ประเทศญี่ปุ่นเท่านั้น นอกจากนี้ ยังเสนอให้จัดตั้งธนาคารกลางขึ้น โดยให้มีที่ปรึกษาและหัวหน้าหน่วยต่างๆ เป็นชนชาติญี่ปุ่น ซึ่งในขณะนั้นสำนักงานธนาคารชาติไทยเพิ่งดำเนินการได้เพียงปีเศษ ในข้อนี้รัฐบาลมิได้ยอมรับในทันที เพราะจะเท่ากับว่ายอมให้ญี่ปุ่นเข้ามาควบคุมการเงินและเครดิตของไทยโดยตรง อันเป็นความประสงค์ของญี่ปุ่นในขณะนั้น ดังนั้น เพื่อเป็นการรักษาสภาพและเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ และป้องกันมิให้ความประสงค์ของญี่ปุ่นเป็นผลสำเร็จ รัฐบาลจึงตัดสินใจจัดตั้ง “ธนาคารแห่งประเทศไทย” ขึ้นอย่างรีบเร่ง โดยเปลี่ยนฐานะของสำนักงานธนาคารชาติไทยขึ้นเป็น “ธนาคารแห่งประเทศไทย” เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ พร้อมบรรจุเฉพาะพนักงานที่เป็นคนไทยได้ครบทุกตำแหน่ง มิให้คนต่างชาติเข้ามาปฏิบัติงานในด้านใดเลย

(ซ้าย) ไทยลงนามในสนธิสัญญาร่วมกับญี่ปุ่น แล้วประกาศสงครามกับฝ่ายพันธมิตร เมื่อ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕ (ขวา) กองทัพไทยหลังลงนามร่วมกับญี่ปุ่น ก็ได้เข้าปฏิบัติการในพื้นที่รัฐฉาน (Shan State)

